

УДК159.922.9:7.01

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ОСОБИСТОСТЕЙ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

*Киричук М. М., Львівський державний університет безпеки
життєдіяльності, Гуманітарний факультет, напрям підготовки
«Практична психологія»*

*Кривотинщина О. А., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри
практичної психології та педагогіки Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності*

Центральною проблемою під час аналізу творчої особистості є проблема носія творчого потенціалу – індивіда, здатного до процесу творіння. Природа творчості – одне з найголовніших питань в дослідженні розвитку творчої особистості. Актуалізація психологічних механізмів розвитку творчої особистості є складним процесом, що пов'язаний з віковим становленням особистості. У наукових працях сучасних дослідників психології творчості юність розглядається як етап перехідного стану до самостійної творчості обдарованих особистостей, так як саме в цей період формується людська особистість, починаються прояви її здібностей, нахилів, стратегічних та ситуативних патернів майбутньої творчої діяльності [1,2].

За думкою дослідників період юності характеризується наступними рисами:

1. В юності у молодого людини виникає проблема вибору життєвих цінностей, коли особистість прагне сформувати внутрішню позицію стосовно себе, стосовно інших людей, а також до моральних цінностей.

2. Це сенситивний період для розвитку емпатії: в юності загострюються здібності до відчуття станів інших, здатності переживати емоційно ці стани як свої.

3. Одночасно загострюється потреба до відокремлення, прагнення відгородити свій унікальний світ від вторгнення інших людей з метою укріплення власної індивідуальності та реалізації своїх домагань на визнання особистісної творчості.

4. Юність – період розвинутої рефлексії, що дає можливість для тонкого відчуття власних переживань і одночасно – співвіднесення інтимного з нормативним.

5. У цілому, юності притаманне прагнення до самовизначення у професійному, творчому, суспільному плані [2, 3].

Вивчення розвитку творчої особистості в юності дозволяє визначити мотиваційні довготривалі установки, які характеризують спрямованість особистості на створення творчого продукту. В період

юності мотиваційна сфера особистості перебудовується таким чином, що домінуючу позицію в її структурі займають схильності. Схильності визначають як спрямованість на конкретну діяльність, як потреба в будь-якому виді діяльності, як професійна спрямованість особистості. До специфічних особливостей схильностей відносять: спонукання до діяльності, яке завжди співпадає зі змістом цієї діяльності; при умові вибору адекватної її діяльності схильності трансформуються в інтереси; при відсутності діяльності, що відповідає схильностям, з'являється незадоволеність своєю діяльністю [3].

Суб'єктом творчої діяльності виступає сама творча особистість на всіх стадіях її становлення та розвитку. Творча особистість за складом і характером притаманних їй психічних якостей є дуже складним синтезом творчого потенціалу, вона характеризується великою кількістю різноманітних якостей притаманних носіям творчого потенціалу.

На всіх стадіях становлення творча особистість характеризується загальним творчим потенціалом суб'єкта, його здібностями, готовністю до виконання творчої діяльності та іншими параметрами, які прямо чи опосередковано впливають на перебіг творчої діяльності. До найбільш вагомих характеристик чинників, що впливають на формування творчого потенціалу, відносять наявність стимулювання творчих проявів особистості. Творча сутність людини є ядром індивіда, вона може бути охарактеризована у його можливостях конструктивно вирішувати не тільки порівняно прості, але й досить складні проблеми, що виникли у професійному чи повсякденному житті [3].

Творча особистість включає в себе ряд компонентів та характеристик притаманних цьому поняттю. До основних характеристик творчої особистості відносять: здатність до самоактуалізації, креативність, нерівномірність успіхів під час вивчення різних навчальних предметів, наявність творчого потенціалу, високий рівень мотивації, готовність до ризику, самобутність, розвиток емпатії, семантична гнучкість [4].

Характеризуючи творчу особистість науковці констатують наступні особливості:

- 1) інтелектуальний потенціал – гнучкість, швидкість, дивергентність, здатність до наслідування;
- 2) допитливість – внутрішня пізнавальна мотивація, відчуття нового;
- 3) ініціатива – постійна активність і зайнятість, працелюбність, любов до труднощів;
- 4) незалежність, самостійність, прагнення до самовираження;
- 5) наполегливість, відданість справі;
- 6) оригінальність, творчість: прагнення до творчих задач та занять, винахідливість;
- 7) ерудиція, самореалізація [5].

Таким чином, розвиток творчої особистості — це постійні змінення, переходи, перетворення родових, соціально-типологічних властивостей в індивідуальні, особистісно-сміслові її якості, що виникають в ході онтогенезу. У процесі свого життя, творча особистість проходить декілька етапів свого розвитку, основним з яких вважається юність, так як саме у цей період особистісне зростання корелює з розвитком у напрямі самореалізації та самоактуалізації людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кривошишина О. А. Образ світу як рефлексивне самоздійснення творчої особистості / О. А. Кривошишина // Вісник Нац. ун-ту України «Київський Політехнічний інститут». — Серія Філософія. Психологія. Педагогіка. — К. : ІВЦ «Політехніка», 2007. — № 2 (20). — Ч. 1. — С. 84–88.

2. Кривошишина О. А. Аналіз сучасних досліджень з проблем психологічних особливостей становлення та творчого розвитку особистості в юнацькому віці / Кривошишина О. А. // Актуальні проблеми психології : [зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка]. — К. : Логос, 2007. — Т. 7. — Вип. 13. — С. 239–245.

3. Кривошишина О. А. Особливості мотивації літературної творчості в юнацькому віці / О. А. Кривошишина // Актуальні проблеми психології : [зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України] / за ред. Максименка С. Д. — К. : Логос, 2006. — Т. 7. — Вип. 9. — С. 143–149.

4. Кривошишина О. А. Процес літературної творчості, як низка самоподібних фракталів / Актуальні проблеми психології. Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика. // За ред. Максименка С. Д. — М.-Л. А. Чепи.-К.: ДІП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2008. — Т. 9. — Ч. 3. — С. 99–109.

5. Моляко В. А. Проблеми психологи творчості та розробка похода к изучению одаренности / Валентин Моляко // Творческая конструктология (пролегомены). — К. : Освіта України, 2007. — 388с.

УДК. 159.48.

ВПЛИВ ВІДНОШЕННЯ ДО СМЕРТІ ЯК ЧИННИК ЕМОЦІЙНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.

Козак Л. Г. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
Гуманітарний факультет, напрям підготовки «Практична психологія»
Савка І. М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної
психології та педагогіки Львівського державного університету безпеки
життєдіяльності, доцент

Проблема смерті — це вічна, можливо, сама хвилююча людину тема. В психологічному аспекті ця тема зачіпає переживання людини,